

работи добръ“ — А гостѣтъ дума: „А може ли да поговоримъ съ него? Да го поразпитама макаръ за неговия животъ?“ — „Че какъ, може зеръ!“ — каза хазиянѣтъ и се провиква прѣзъ прозсрѣца: „Бабай (значи „дѣдо“ по башкирски езикъ), подойди тука, да пийнешъ кумисъ, па повикай и бабичката“. И влѣзълъ Илйасъ съ жена си. Здрависалъ се съ гоститѣ и хазияна, прочелъ една молитва и приседналъ на колѣнѣ до вратата; а жена му прѣминала задъ завѣсата¹⁾ и седнала до хазияката.

Поднесли Илйасу чашка съ кумисъ. Поздравилъ се наново Илйасъ съ гоститѣ и хазияна, поклонилъ се, пийналъ малко отъ чашката и я оставилъ. — „А какъ, дѣдо, обрѣща се къмъ него гостѣтъ, трѣбва да ти е тежко, като ни гледашъ насъ и си спомняшъ за прѣжния си животъ?“ И засмѣлъ се Илйасъ и рекълъ: „Да ти приказвамъ азъ за щастие и нещастие, ти, навѣрно, не ще ми хванешъ вѣра, — запитай по-добръ моята бабичка; тя е една жена, каквото ѝ е на сърдцето, туй ѝ е и на езика: тя цѣлата истина въ тая работа ще ти изкаже“. И обърналъ се гостенинѣтъ къмъ бабичката и продумалъ: „Е, какво, бабо, кажи, какъ ти сѣдишъ за прѣжното щастие и за сегашната скръбъ?“ — И рекла Шамъ-Шемаги изъ-задъ завѣската: „А ето какво ще река: живѣхме ние съ стареца 50 години, — щастие искахме и не го намѣрихме; а само ето сега втора година вече, откакъ у насъ нищо не остана, и ние като аргати живѣемъ, ала истинското щастие ние наидохме и друго никакво не ни трѣбва“.

Зачудили се гоститѣ, и зачудилъ се и хазиянѣтъ, подскокналъ даже, дрѣпналъ завѣската, за да види бабичката. А тя стои кротко, отпуснала рѣцѣ, усмихва се, на своя старецъ гледа, и старецѣтъ се усмихва. Бабичката още веднажъ дума: „Правичката ви казвамъ, не се шегувамъ; половинъ вѣкъ щастие търсихме и, докато бѣхме богати, сѣ не го намирахме; сега нищо не ни остана — по хората трѣгнахме да живѣемъ, — такова щастие намѣрихме, че по-добро не ни трѣбва“. — „А въ какво ви е щастieto сега?“ — „Е че ето въ какво: бѣхме богати, но нѣмахме мира съ ста-

реца нито часъ; врѣме нѣмахме, дѣто казватъ хората, нито да си поговоримъ, нито да си кажемъ нѣщо, нито на Бога да се помолимъ. Колко грижи ни бѣха налегнали! Ту гости ще ни дойдатъ — хайде грижи, съ какво да ги нагостимъ, съ какво да ги надаримъ, за да не ни одумватъ. Щомъ гоститѣ изпратимъ — за работницитѣ трѣбва да се грижимъ — тѣ искатъ да си поотпочинатъ, да хапнатъ сладичко, а ние гледаме да не се изгуби нѣщо отъ насъ, — грѣшихме на Бога. Ту грижи, да не би нѣкой влѣкъ да отвлѣче нѣкое теле или жребе изъ обора, да не би крадци стадата ни да отвлѣкатъ. Легнешъ да спишъ — не ти се спи, сѣ мислишъ да ли овцетѣ не сѣ притиснали ягнетата. Идешъ, тичашъ нощемъ: едва се успокоишъ, — пакъ грижи, какъ храна за назима да приберешъ. Па не стига това, ами и трудно се спогаждахме съ стареца. Той рече, тѣй трѣбва да направимъ, а азъ — ей тѣй, и започнемъ да се караме и да грѣшимъ. Така живѣхме отъ грижа на грижа, отъ грѣхъ на грѣхъ и не видѣхме щастливъ животъ“. — „Е, ами сега?“ — „Сега, станемъ съ стареца, поговоримъ си всѣкога съ обичъ и съгласие, нѣмаме за какво да споримъ, нѣмаме за какво да се грижимъ — една грижа имаме, на хазияна добръ да отслужуваме. Работимъ споредъ силитѣ си, работимъ съ охота, и гледаме стопанинѣтъ да не изгуби, а да припечели. Дойдемъ си, — и обѣдъ има, и вечеря, и кумисъ. Студъ като настане, — огнище има да се поогрѣемъ, пѣкъ и шуба има. И имаме врѣме, кога съ стареца да си поговоримъ и кога на Бога да се помолимъ. Петдесетъ години щастие искахме, но едва сега го намѣрихме“.

Засмѣли се гоститѣ. А Илйасъ рекълъ: „Не се смѣйте, братя, не е шега тая работа, а животъ човѣшки. И ние бѣхме глупави съ старата и плачехме по-рано, че богатството изгубихме, а сега Богъ ни откри истината, и ние не за наша утѣха, а за ваше добро ви я откринахме“.

И Муллата рекълъ: „Тая дума е умна дума, Илйасъ сѣ право хортува, това и въ светитѣ книги е написано“.

И прѣстанаха да се смѣятъ гоститѣ и се замислили.

Прѣведе: Г. П.

¹⁾ У башкирцитѣ, бидейки мухамедани, има обичай женитѣ да не седатъ заедно съ мъжетѣ, а отдѣлно, задъ една завѣса въ стаята.